

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 3Co/346/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7211230284
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 01. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Feťková
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2020:7211230284.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Feťkovej a členiek senátu Mgr. Zuzany Čisovskej a Mgr. Angeliky Sopoligovej v spore žalobcu: Ing. Gabriela Oravcová, nar. 28.9.1957, bytom v Košiciach, Vozárová 20, zastúpenej: JUDr. Ladislav Mikloš, advokát, so sídlom v Košiciach, Vodná 6 proti žalovanej: Slovenská republika, zastúpená Ministerstvom spravodlivosti, so sídlom v Bratislave, Župné námestie 13, o náhrade škody a nemajetkovej ujmy vo výške 104.193,25 eur, o odvolaní žalovanej a žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Košice II č.k. 36C/132/2011-259 zo dňa 5.6.2018 takto

rozhodol:

I. P o t v r d z u j e rozsudok vo výroku č. I. o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobkyni sumu 50.000 eur, okrem lehoty na plnenie, ako aj vo výroku pod č. II., ktorým bola žaloba v prevyšujúcej časti zamietnutá.

II. M e n í rozsudok vo výroku č. I. v časti lehoty na plnenie tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyni sumu 50.000,- eur v lehote 30 dní od právoplatnosti rozsudku.

III. Z r u š u j e rozsudok vo výroku č. I. o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobkyni sumu 4.193,25 eur, ako aj vo výroku pod č. III. o náhrade trov konania a v rozsahu zrušenia vec v r a c i a súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Košice II (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „súd“) rozsudkom označeným v záhlaví rozhodol v tomto znení:

- I. Žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyni 54.193,25 eur istiny.
- II. Žaloba sa v prevyšujúcej časti zamieta.
- III. Žalovaná je povinná nahradiť trovy konania žalobkyne v plnom rozsahu.

2. Súd prvej inštancie tak rozhodol o žalobe zo dňa 28.19.2011, ktorou sa žalobkyňa domáhala zaplatenia sumy 4.193,25 eur titulom náhrady škody, ako aj zaplatenia sumy 100.000,- eur titulom náhrady za nemajetkovú ujmu, z dôvodu zodpovednosti žalovanej za škodu spôsobenú orgánmi verejnej moci podľa § 3 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Podľa tvrdenia žalobkyne k vzniku škody došlo tak, že uznesením Krajského úradu vyšetrovania PZ Košice bolo voči nej vznesené obvinenie a začaté trestné stíhanie za spáchanie trestného činu podvodu, na základe čoho bola neskôr dňa 27.9.2000 voči nej podaná Krajským prokurátorom obžaloba, pričom neskôr bola žalobkyňa rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. značka 1T 29/00 zo dňa 26.10.2006 spod obžaloby oslobodená. Tieto skutočnosti spôsobili, že došlo k závažnému zásahu do súkromného, ale aj pracovného života žalobkyne. Nárok v časti o zaplatenie 4.193,25 eur predstavuje škodu, ktorá jej vznikla zaplatením uvedenej sumy advokátovi, ktorý ju zastupoval a obhajoval v rámci

trestného konania. Ďalšia časť uplatneného nároku vo výške 100.000,00 eur predstavuje nárok na nahradenie nemajetkovej ujmy, ktorá žalobkyni vznikla v súvislosti s trestným stíhaním.

3. Žalovaná sa bránila, že zo žaloby nie je dostatočne zrejmé, v čom mal nesprávny úradný postup spočívať a ktorý orgán verejnej moci sa ho mal dopustiť, ďalej, že nebola preukázaná existencia nezákonného rozhodnutia ako jedného zo základných predpokladov zodpovednosti štátu za škodu podľa zákona č. 58/1969 Zb. Podľa názoru žalovanej nie je možné samotné trestné konanie voči žalobkyni považovať za nezákonné, nakoľko takéto oprávnenia štátu vyplývajú priamo z príslušných ustanovení Trestného zákona a Trestného poriadku. Žalovaná tiež namietala, že žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno pri preukazovaní vzniku nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch a taktiež namietla premlčanie uplatnených nárokov. Vo vzťahu k nároku na náhradu škody vo výške 4.193,25 eur namietala, že je potrebné preskúmať účelnosť jednotlivých úkonov právnej pomoci, ktoré boli žalobkyni jej obhajcom poskytnuté, s tým, že z faktúry advokáta nevyplýva, že predmetné úkony právnej pomoci boli aj reálne vykonané a napokon, namietala aj hodnotu úkonov právnej pomoci vyúčtovaných advokátom v období roka 2004 (nesprávne účtovaných 4.634,- Sk oproti správnej hodnote 4.534,- Sk). V tomto smere navrhla pripojiť súvisiaci trestný spis, ako aj spis Okresného súdu Bratislava IV sp. zn. 8C/28/2012. Vo vzťahu k nároku na náhradu nemajetkovej ujmy žalovaná poukázala na to, že zákon č. 58/1969 Zb. neumožňuje priznanie nemajetkovej ujmy.

4. Súd prvej inštancie rozhodol o základe nároku žalobkyne rozsudkom č.k. 36C/132/2011-79 zo dňa 24.10.2012 tak, že základ nároku žalobkyne je opodstatnený. Rozsudok bol potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č.k. 3Co/58/2013-111 zo dňa 30.1.2014, v ktorom odvolací súd konštatoval, že vznesenie námietky premlčania žalovanou je výkonom práva v rozpore s dobrými mravmi. Taktiež poukázal na to, že nárok žalobkyne je potrebné posudzovať ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, pretože rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti (zákonosti) začatia a vedenia trestného stíhania je neskorší výsledok trestného stíhania, pričom na prejednávajúcu vec je potrebné aplikovať ustanovenia zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom.

5. Vychádzajúc z potvrdzujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu súd prvej inštancie v ďalšom konaní konštatoval, že žalovaná zodpovedá za škodu, ktorá žalobkyni vznikla nezákonným rozhodnutím, pretože rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti (zákonosti) začatia a vedenia trestného stíhania je neskorší výsledok trestného stíhania, pričom na prejednávajúcu vec aplikoval ustanovenia zákona č. 58/1969 Zb.. Za sporné považoval otázku, či žalobkyni vznikla skutočná škoda vo výške 4.193,25 eur titulom zaplatenia odmeny advokátovi za jej zastupovanie v trestnom konaní, ďalej otázku, či je možné priznať žalobkyni nemajetkovú ujmu, hoci zákon č. 58/1969 Zb. takúto možnosť neupravoval a tiež, ak má žalobkyňa nárok na nahradenie nemajetkovej ujmy, tak v akom rozsahu.

6. Po právnej stránke súd prvej inštancie vec posúdil s poukazom na ust. § 1 ods. 1 a § 20 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, ust. § 420 ods. 1 a 2 a § 442 ods.1 Občianskeho zákonníka, ako aj s poukazom na ust. § 17 ods.2 zákona č. 514/2003 Z.z.

7. Súd prvej inštancie mal za preukázané, že žalobkyni vznikla skutočná škoda vo výške 4.193,25 eur titulom zaplatenia odmeny advokátovi za jej zastupovanie v trestnom konaní, preto je žalovaná povinná podľa § 1 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. v spojení s § 420 a § 442 Občianskeho zákonníka túto škodu titulom svojej zodpovednosti za škodu uhradiť. K tomuto záveru dospel na základe listinných dôkazov, ktoré predložila v rámci svojho procesného útoku žalobkyňa, konkrétne z príjmového dokladu advokáta žalobkyne (č.l. 32 spisu), z ktorého je dostatočne zrejmé, že žalobkyňa uhradila svojmu advokátovi za obhajobu v trestnom konaní dňa 29.10.2010 odmenu vo výške vyúčtovanej faktúrou č. XXXXXXXX, t.j. vo výške 4.193,25 eur. Táto žalobkyňou uhradená odmena za obhajovanie predstavuje skutočnú škodu, ktorá jej v súvislosti s trestným konaním vznikla a to bez ohľadu na to, či si ju advokát žalobkyne vyúčtoval správne alebo nie.

8. K spornej otázke, či je možné priznať žalobkyni nemajetkovú ujmu, hoci zákon č. 58/1969 Zb. takúto možnosť neupravoval, súd s poukazom na nález Ústavného súdu SR č. III. ÚS 754/2016 zo dňa 24.1.2017 zaujal stanovisko, že žalobkyňa nárok na náhradu nemajetkovej ujmy za vedenie trestného stíhania, ktoré sa právoplatne skončilo inak než odsúdením (a to aj v prípade, ak nebolo realizované

väzobne) má, pričom je ústavne akceptovateľným a ústavou predpokladaným spôsobom poskytnutia satisfakcie takto stíhanej osobe a to aj v prípade, ak bolo trestné stíhanie začaté už za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb. (t.j. pred 1. júlom 2004).

9. Vo vzťahu k výške nároku na náhradu majetkovej ujmy súd prvej inštancie konštatoval, že každé trestné konanie negatívne ovplyvňuje osobný život trestne stíhaného, na ktorého sa síce do okamihu právoplatnosti meritórneho rozhodnutia prihlíada ako na nevinného, ale už samotný fakt trestného stíhania je záťažou pre každého obvineného. Už samotné trestné stíhanie výrazne zasahuje do súkromného života jednotlivca, jeho cti, dobrej povesti, a to tým skôr, ak ide o obvinenie nepravdivé, čo je potvrdené oslobodzujúcim rozsudkom, pričom takto to jednoznačne a preukázateľne bolo aj v prípade žalobkyne.

10. Súd mal za preukázané, že žalobkyňa pracovala na Daňovom úrade Košice IV, dňa 24.5.2000 bolo voči nej začaté trestné stíhanie, ktoré bolo voči nej vedené pre údajné spáchanie trestného činu podvodu v spojení s trestným činom zneužitia právomoci verejného činiteľa. Takéto obvinenie (v súvislosti s jej pracovnou činnosťou) a s tým súvisiace následné trestné stíhanie žalobkyne jednoznačne muselo mať a aj malo negatívny vplyv na ďalší pracovný život žalobkyne. Je logické, že za tejto situácie boli zásadne narušené všetky jej pracovné vzťahy a znemožnený ďalší pracovný postup, pričom táto situácia trvala dlhodobo, nakoľko od obvinenia do vydania posledného rozhodnutia vo veci samej prebehlo viac ako 9 rokov (obvinenie zo dňa 24.5.2000 a vo veci posledné rozhodnutie Najvyššieho súdu SR bolo vydané dňa 27.5.2009). Podľa vyjadrenia svedka M. P. (syna žalobkyne) bola žalobkyňa v súvislosti s trestným konaním v práci šikanovaná, čo nakoniec viedlo, k tomu, že žalobkyňa ukončila pracovný pomer na Daňovom úrade a zamestnala sa inde u svojich priateľov. Po začatí trestného stíhania došlo neskôr aj k jeho medializácii v TV Markíza, čo spôsobilo zásadne negatívne reakcie okolia žalobkyne a to v okruhu jej bližších, ale aj vzdialenejších známych. Tieto skutočnosti potvrdili svedecké výpovede svedkov H. B. V. M. P. na pojednávaní dňa 20.4.2018. Svedok H. B. sám uviedol, že o žalobkyňu hovoril ako o podvodníčke, za čo sa jej neskôr aj ospravedlnil. Z výpovede svedka M. P. (syn žalobkyne) vyplýva, že po vznesení obvinenia voči žalobkyňu došlo k tomu, že sa jej (a aj členom jej rodiny) začali ľudia vyhýbať a ukončili s nimi kontakty, ohovárali ich a na žalobkyňu dokonca pokrikovali aj na ulici. Podľa výpovede syna žalobkyne do začatia trestného stíhania viedla žalobkyňa aktívny spoločenský a kultúrny život, čo sa neskôr zásadne zmenilo. Svedok M. P. tiež uviedol, že toto malo vplyv na život celej rodiny žalobkyne - jej dcéra sa z dôvodu negatívnych reakcií okolia natrvalo odsťahovala do zahraničia a aj on sa rozhodol určitú dobu žiť v zahraničí. Z výpovede svedka M. P. tiež vyplynulo, že žalobkyňa sa na základe trestného stíhania zmenila aj ako osobnosť, uzavrela sa do seba a prestala ľuďom veriť. M. P. tiež uviedol, že žalobkyňa celú situáciu znášala veľmi zle a celé to vyústilo do toho, že jej poradili navštíviť psychiatričku. Z obsahu potvrdenia Psychiatrickej ambulancie MUDr. Zuzany Beňačkovej vyplynulo, že žalobkyňa je od 23.3.2004 v takmer kontinuálnej liečbe doposiaľ s diagnózou - zmiešaná úzkostne depresívna porucha.

11. Na základe vyššie uvedených skutočností súd konštatoval, že trestné stíhanie žalobkyne malo zásadne negatívne následky na jej život a to v oblasti jej pracovného a súkromného života, a tiež aj na jej zdraví. Takýto stav negatívnych zásahov do života žalobkyne trval dlhodobo, podstatnú časť jej produktívneho veku a to viac ako 9 rokov. Takéto následky na život žalobkyne nie je možné odstrániť jednoduchým konštatovaním, že došlo k porušeniu jej práv, preto je namieste priznať jej nárok na nahradenie nemajetkovej ujmy. Pri rozhodovaní o výške nemajetkovej ujmy okrem vyššie uvedených skutkových okolností súd vzal do úvahy aj iné už judikované rozhodnutia v obdobných sporoch a to konkrétne rozsudok Krajského súdu Bratislava sp. zn. 2Co/192/2010 a tiež sp. zn. 2Co/69/2011, kde súdy priznali poškodeným nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 30.000,- eur za neoprávnené 5 ročné trestné stíhanie a vo výške 26.555,14 eur za neoprávnené 4 ročné trestné stíhanie.

12. Súd prvej inštancie uzavrel, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 50.000,- eur považuje za opodstatnený a v prevyšujúcom rozsahu žalobu zamietol.

13. O nároku na náhradu trov konania rozhodol s poukazom na ust. § 255 ods. 1 CSP a konštatoval, že čo sa týka základu uplatneného nároku, žalobkyňa mala vo veci plný úspech. Z uvedeného dôvodu súd priznal žalobkyňu proti žalovanému nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu, s tým, že o konkrétnej výške náhrady trov konania rozhodne samostatným uznesením poverený súdny úradník po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí (§ 262 ods. 2 CSP).

14. Súd prvej inštancie taktiež konštatoval, že ďalšie dokazovanie (pripojenie trestného spisu a spisu OS Bratislava IV sp. zn. 8C/28/2012) nevykonával z dôvodu, že ho súd nepovažoval za účelné a potrebné a taktiež aj z dôvodu, že súd považoval zistený skutkový stav veci za dostatočný na vydanie tohto rozsudku.

15. Proti rozsudku podali včas odvolanie obe sporové strany.

16. Žalobkyňa odvolaním napadla výrok č. I. aj II. rozsudku, s poukazom na odvolací dôvod podľa ust. § 365 ods.1 písm.h) CSP, t.j. že rozsudok súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, ako aj z dôvodu, že odôvodnenie rozsudku je nedostatočné. Žalobkyňa uviedla, že si uvedomuje, že výšku nemajetkovej ujmy nie je možné tabuľkovo resp. nejakým spôsobom exaktne určiť, s tým, že nepozná konkrétne okolnosti prípadov, posudzovaných v rozsudkoch, na ktoré poukázal súd prvej inštancie. Žalobkyňa poukázala na skutočnosť, že sa sama počas trestného stíhania starala o dve maloleté deti, kedy bola nútená žiť zo 60 % príjmu z dôvodu, že na základe trestného stíhania bola postavená mimo výkon štátnej služby. Poukázala na nález Ústavného súdu SR III. ÚS 754/2016-42 zo dňa 24.1.2017, v ktorom sa uvádza, že nárok na nemajetkovú ujmu vo výške 620,- eur za každý mesiac trestného stíhania považuje za adekvátny. Žalobkyňa bola stíhaná 120 mesiacov, čo pri prepočte predstavuje sumu 74.400,- eur. Žalobkyňa namietala, že súd prvej inštancie sa nezaoberal tým, že náhrada nemajetkovej ujmy plní okrem satisfakčnej funkcie aj funkciu preventívnu a represívnu. Náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 100.000,- eur považovala za primeranú, slušnú a spravodlivú aj s ohľadom na okolnosti jej prípadu, kedy sa v čase trestného stíhania starala o dve maloleté deti, došlo k zhoršeniu vzťahov v rodine, v okolí aj v práci. Vzhľadom na vyššie uvedené navrhovala, aby odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že zaviazá žalovanú zaplatiť jej sumu 4.193,25 eur a nahradiť nemajetkovú ujmu vo výške 100.000,- eur.

17. Žalovaná podala odvolanie proti výroku rozsudku pod č.I. o povinnosti zaplatiť žalobkyni 54.193,25 eur, ako aj proti výroku pod č. III. o povinnosti nahradiť trovy konania, z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. b), e), f) a h) CSP, t.j. že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, súd prvej inštancie nevykonával navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Vo vzťahu k nároku na náhradu škody vo výške 4.193,25 eur žalovaná uviedla, že v priebehu konania viac krát namietala, že žalobkyňa bola povinná preukázať, že jednotlivé úkony právnej služby zahrnuté do vyúčtovania, boli skutočne realizované, že sa ich právny zástupca žalobkyne zúčastnil, že prebehli v tvrdenom časovom rozsahu, že je správne určená výška odmeny za jednotlivé úkony, a že boli vykonané efektívne a účelne. V nadväznosti na uvedené tvrdenia žalovaná navrhovala pripojiť súvisiaci trestný spis, čomu súd prvej inštancie nevyhovel a čo malo za následok neúplné zistenie skutkového stavu veci, keďže súd prvej inštancie nevykonával navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností a zároveň vec aj nesprávne právne posúdil, keď dospel k záveru, že škoda žalobkyni vznikla bez ohľadu na správnosť vyúčtovania. V zmysle záverov prijatých Najvyšším súdom SR je nevyhnutné pri priznávaní náhrady škody, túto skutočnú škodu interpretovať v zmysle účelne vynaložených nákladov, o čom svedčí aj rozhodovacia činnosť súdov. V zmysle uvedeného tak nárok žalobkyne na náhradu škody v podobe trov obhajoby vyúčtovaných obhajcom v trestnom konaní môže byť proti žalovanej dôvodný len za preukázane vykonané a účelné úkony obhajoby do výšky základnej tarifnej odmeny za úkon.

18. Čo sa týka náhrady nemajetkovej ujmy, vo vzťahu k aplikácii záverov Ústavného súdu SR, plynúcich z nálezov sp. zn. III. ÚS 754/2016 zo dňa 24.01.2017 žalovaná poukázala na to, že ide len o jedno rozhodnutie ústavného súdu, ktorého odôvodnenie a právny záver je záväzný len pre konkrétne konanie, v ktorom bol vydané. Zároveň je záver prezentovaný ústavným súdom v rozpore s rozhodovacou činnosťou Najvyššieho súdu SR, ktorý pri odôvodňovaní priznania náhrady nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 58/1969 Zb. konštatoval, že jej priznanie je možné len vo vzťahu k rozhodnutiu o vzatí do väzby, a to v nadväznosti na čl. 5 ods. 5 Dohovoru (sp. zn. 6Cdo 37/2012, sp. zn. 6MCdo 15/2012, sp. zn. 4Cdo 177/05). Žalovaná mala za to, že pokiaľ súd prvej inštancie priznal žalobkyni nárok na náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 58/1969 Zb. aj za trestné stíhanie, potom vec nesprávne právne posúdil.

19. Žalovaná ďalej poukazovala na skutočnosť, že vypočutí svedkovia spájali negatívne následky a zhoršenie povesti žalobkyne výlučne s medializáciou prípadu, za ktorú však nenesie zodpovednosť štát. Žalovaná ďalej poukázala na to, že svedkovia boli vypočutí aj v iných konaniach, pravdepodobne aj v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava IV, sp. zn. 8C 28/2012. Z uvedeného dôvodu bolo nevyhnutné posúdiť svedecké výpovede aj z toho hľadiska, či totožné svedecké výpovede neboli použité aj v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 8C 28/2012, a to na preukázanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy z titulu medializácie veci. Pokiaľ by sa v konaní preukázali vyššie tvrdené skutočnosti, tak v takom prípade by jednak mohlo dôjsť k duplicitnému priznaniu náhrady nemajetkovej ujmy (na základe tých istých skutkových okolností) a zároveň by bolo možné považovať výpovede svedkov, vo vzťahu k posúdeniu vzniku nemajetkovej ujmy z titulu uznesenia o vznesení obvinenia, za účelové a nedôveryhodné. Podľa názoru žalovanej pre riadne zistenie skutkového stavu a správne posúdenie veci (splnenie podmienky priamej a bezprostrednej príčinnej súvislosti medzi označeným titulom a uplatnenou nemajetkovou ujmovou) bolo potrebné, aby sa súd oboznámil aj s obsahom výpovedí svedkov v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava IV, sp. zn. 8C 28/2012. Pri priznaní náhrady nemajetkovej ujmy súd prvej inštancie nesprávne prihliadal na medializáciu trestnej veci žalobkyne, a to nielen z dôvodu existencie osobitného konania o ochranu osobnosti (a prípadne duplicitný priznaný nárok na náhradu nemajetkovej ujmy na základe tých istých skutkových okolností), ale aj z dôvodu, že štát nemožno stotožňovať s masovokomunikačnými prostriedkami, ktoré majú samostatnú právnu subjektivitu a nesú vlastnú zodpovednosť za prípadné zásahy do osobnostných práv.

20. Žalovaná ďalej namietala, že pri prijímaní záverov, že trestné stíhanie malo negatívne následky v pracovnom živote žalobkyne, ako aj na jej zdraví, súd prvej inštancie nezohľadnil ani tie skutočnosti, že ku skončeniu pracovného pomeru došlo na základe jej vlastného rozhodnutia, žiadosti žalobkyne zo dňa 01.11.2009 a to až po tom, ako bola žalobkyňa spod obžaloby oslobodená (dňa 27.05.2009). Rovnako súd prvej inštancie nezohľadnil ani skutočnosť, že žalobkyňa nepreukázala tvrdenia ohľadom následkov v zdravotnej sfére práve v súvislosti s vedením trestného stíhania.

21. Žalovaná ďalej namietala, že súd prvej inštancie neuviedol, akými úvahami dospel k záveru o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy práve vo výške 50.000 eur. Pri rozhodovaní o tejto otázke poukázal na dve judikované rozhodnutia v obdobných sporoch, a to konkrétne rozsudok Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 2Co 192/2010 a rozsudok Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 2Co 69/2011. Takéto odôvodnenie priznania náhrady nemajetkovej ujmy pri výške 50.000,- eur však žalovaná nepovažovala za dostatočné a preskúmateľné, o to viac, že v prípade, keď výsledkom konania vedeného pod sp. zn. 2Co 69/2011 bolo síce priznanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v sume 30.000,- eur, avšak 15.000,- eur za vykonanú väzbu a 15.000 eur za konštatované prietahy v trestnom konaní. Primeranosť náhrady nemajetkovej ujmy treba vždy posudzovať, resp. určovať aj v kontexte s ďalšími právnymi predpismi upravujúcimi obdobnú problematiku, kde výška príslušného odškodnenia vyplýva priamo zo zákona, ale aj v kontexte s rozhodnutiami ESLP a Ústavného súdu SR. Určenie náhrady nemajetkovej ujmy musí podliehať určitým kritériám a limitácii jej výšky, ktoré sú v súčasnosti upravené v zák. č. 514/2003 Z. z. (konkrétne v § 17 ods. 3, ods. 4) tak, aby výška náhrady nemajetkovej ujmy predstavovala primerané a spravodlivé finančné zadosťučinenie. Napriek tomu, že v istom zmysle teda ide o voľnú úvahu, i tá sa musí opierať o celkom konkrétne a preskúmateľné hľadiská odôvodňujúce konkrétnu požadovanú výšku náhrady v peniazoch. K primeranosti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy a potrebe porovnávania nároku s inými právnymi predpismi a judikatúrou sa vyjadril aj Najvyšší súd SR v uznesení, sp. zn. 6MCdo 15/2012, v ktorom uviedol, že „nepovažuje za riadne odôvodnený záver o primeranosti prísúdenej sumy 120.000,- eur bez zohľadnenia ďalších právnych predpisov upravujúcich obdobnú problematiku a bez náležitého porovnania nároku žalobcu s týmito ďalšími predpismi, napríklad v čom je nemajetková ujma žalobcu (v jeho spoločenskom, pracovnom, rodinnom živote uvedená a bližšie popísaná v odôvodnení preskúmaných rozhodnutí) vzniknutá v príčinnej súvislosti s vadným pozbavením osobnej slobody v trvaní päť mesiacov väčšia v porovnaní so smrteľným následkom trestného činu, resp. s morálnou škodou spôsobenou trestným činom znásilnenia, sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania.“ ESLP, teda najvyššia inštancia, na ktorú je možné sa obrátiť po vyčerpaní všetkých vnútroštátnych prostriedkov nápravy, priznáva oveľa nižšie sumy za neporovnateľne závažnejší zásah orgánu štátu do osobnej slobody jednotlivca (za držanie osoby vo väzbe bez rozhodnutia príslušného orgánu). Žalovaná poukázala na skutočnosť, že v danom prípade žalobkyňa nebola vo väzbe, ani nebola inak pozbavená osobnej slobody a priznanie náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 50.000,- eur za trestné stíhanie sa jej javilo ako zjavne neprimerané.

22. Vo vzťahu k rozhodnutiu o náhrade trov konania žalovaná namietala, že súd prvej inštancie nepostupoval správne, ak vychádzal zo záveru, že žalobkyňa bola plne procesne úspešnou stranou sporu napriek tomu, že jej bol priznaný nárok na náhradu škody a nemajetkovej ujmy nie vo výške požadovanej žalobou. Žalobkyňa si žalobou uplatnila nárok na náhradu škody a nemajetkovej ujmy v celkovej výške 104.193,25 eur, pričom rozsudkom jej bola priznaná len suma vo výške 54.193,25 eur. V spore teda mala len čiastočný úspech v rozsahu 52,01%. Pomer úspechu a neúspechu žalobkyne potom predstavuje 4,02 %. Žalovaná zastávala názor, že v danom prípade do úvahy prichádza jedine aplikácia ust. § 255 ods. 2 CSP, v znení ktorej mal súd náhradu trov konania pomerne rozdeliť, resp. s prihliadnutím na úspech žalobkyne (len 4,02%) vysloviť, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

23. Vzhľadom na vyššie uvedené žalovaná navrhla, aby odvolací súd v časti výroku o povinnosti žalovanej SR zaplatiť žalobkyňu 54.193,25 eur a v časti výroku o trovách konania rozsudok zmenil, žalobu v celom rozsahu zamietol a žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%, alternatívne rozsudok zrušil v napadnutej časti a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Z dôvodu opatrnosti, s poukazom na § 232 ods. 3 CSP žalovaná v prípade neúspechu v odvolacom konaní žiadala, aby odvolací súd určil na lehotu na plnenie v rozsahu 30 dní. Tento návrh odôvodnila administratívno-časovou náročnosťou úhrady, danou oneskorením pri zisťovaní a vyznačovaní právoplatnosti súdnych rozhodnutí, potrebou schvaľovacieho procesu úhrady u žalovanej za účelom vykonania základnej finančnej kontroly, časovým obdobím potrebným na samotnú realizáciu úhrady, ako aj nezanedbateľnou výškou doposiaľ priznaného plnenia.

24. K odvolaniu žalovanej sa vyjadrila žalobkyňa. Uviedla, že nepripojenie trestného spisu nie je porušením procesného postupu zo strany súdu. Trovy obhajoby boli riadne vyúčtované a uhradené a to tie, ktoré boli účelne uskutočnené. Čo sa týka argumentácie žalovanej vo vzťahu k medializácii prípadu, stotožnila sa s tvrdením žalovanej, že štát nenesie zodpovednosť za medializáciu, avšak nesie zodpovednosť za celú situáciu, ktorá vznikla v dôsledku nezákonného rozhodnutia, t.j. uznesenia o vznesení obvinenia a trestné stíhanie, ktoré sa skončilo oslobodzujúcim rozsudkom. Medializáciou prípadu došlo k zintenzívneniu už vzniknutého zásahu do osobnej integrity žalobkyne. To, že súkromná televízia medializovala prípad žalobkyne a táto podala žalobu na ochranu osobnosti podľa ust. § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, nemôže mať žiaden vplyv na možnosť resp. právo podať žalobu proti štátu titulom jeho zodpovednosti podľa zákona č. 58/1969 Zb. a teda, v žiadnom prípade sa nejedná o duplicitu. Čo sa týka výšky náhrady za nemajetkovú ujmu, žalobkyňa nesúhlasila s argumentáciou žalovanej, ktorá poukazovala na vykonávací predpis k zákonu č. 514/2003 Z.z. o odškodňovaní osôb poškodených trestným činom č.2 15/2006 Z.z., novelizovaný zákonom č. 274/2017 Z.z. o obetiach trestných činov, účinný úd 1.1.2018, podľa ktorého si môže žalobkyňa uplatniť škodu vo výške 50 násobku minimálnej mzdy. Aplikácia tohto predpisu totiž prichádza do úvahy pri žalobách, ktoré sa posudzujú podľa zákona č. 514/2003 Z.z., účinného od 1.1.2013, pričom žalobkyňa podala žalobu pred účinnosťou tejto novely, kedy výška nemajetkovej ujmy nebola limitovaná. Žalobkyňa nesúhlasila s tvrdením žalovanej, že nepreukázala zhoršenie svojho psychického stavu. V priebehu konania tvrdila, že trpela nespavosťou a depresiami, či preukázala lekárskou správou. Rozhodnutie o náhrade trov konania žalobkyňa pokladala za vecne správne.

25. Žalovaná sa k odvolaniu žalobkyne nevyjadrila.

26. Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací prejednal odvolanie žalovanej a žalobkyne ako podané včas a oprávnenými osobami, proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné, bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario), v rozsahu vyplývajúcom z ust. § 379 a § 380 CSP spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že odvolanie žalovanej je dôvodné sčasti a odvolanie žalobkyne dôvodné nie je.

27. Rozsudok bol verejne vyhlásený na Krajskom súde v Košiciach dňa 23.1.2020 o 9,15 hod. v pojednávacej miestnosti č. dv. 230/II. poschodie, pričom miesto a čas verejného vyhlásenia rozhodnutia boli zverejnené dňa 10.1.2020 na úradnej tabuli a webovej stránke Krajského súdu v Košiciach v zmysle ust. § 219 ods. 1 a 3 CSP a § 378 ods. 1 CSP.

28. V zmysle právneho názoru odvolacieho súdu, vyjadreného v rozsudku č.k.3 Co 58/2013-111 zo dňa 30.1.2014, ktorým bol potvrdený medzitymný rozsudok súdu prvej inštancie o opodstatnenosti základu

nároku žalobkyne, v prejednávanej veci bolo potrebné aplikovať ustanovenia zákona č.58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom.

29. Žalovaná v odvolaní argumentovala tým, že zákon č. 58/1969 Zb. nepozná inštitút náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch a hoci vo vzťahu k odškodneniu väzby je priznanie náhrady nemajetkovej ujmy odôvodnené priamou aplikáciou čl. 5 ods. 1 a 5 Dohovoru, vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy za samotné trestné stíhanie takto postupovať nemožno, pretože čl. 5 ods. 1 a 5 Dohovoru sa vzťahuje iba na väzbu (nezákonné obmedzenie alebo pozbavenie osobnej slobody). Žalovaná v tomto smere poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Cdo 37/2012 z 31. júla 2012.

30. Odvolací súd sa preto prioritne zaoberal tou časťou odvolacej argumentácie žalovanej, ktorá smerovala voči samotnej akceptovateľnosti priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za vedenie trestného stíhania, ktoré sa právoplatne skončilo inak než odsúdením, pokiaľ toto bolo začaté za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb. (v danom prípade uznesením zo dňa 24.5.2000) a právoplatne skončené oslobodzujúcim rozsudkom až po 1. júli 2004, t.j. za účinnosti zákona č. 514/2003 Z. z. (v danom prípade rozsudkom, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 27.5.2009).

31. Právo osoby trestne stíhanej na základe nezákonného uznesenia orgánov činných v trestnom konaní na náhradu škody spôsobenej takýmto nezákonným rozhodnutím je svojou povahou právom ústavnoprávnym.

32. Podľa čl. 46 ods. 3 Ústavy SR, každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

33. Podľa čl. 36 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „Listina“), každý má právo na náhradu škody, ktorú mu spôsobilo nezákonné rozhodnutie súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

34. Ústavnoprávny základ nároku jednotlivca na náhradu škody v prípade trestného stíhania, ktoré je skončené oslobodením spod obžaloby (či zastavením trestného stíhania), je potrebné hľadať nielen v čl. 46 ods. 3 Ústavy SR a čl. 36 ods. 3 Listiny, ale vo všeobecnej rovine aj v princípoch materiálneho právneho štátu. Ak má byť štát považovaný za právny štát, musí niesť objektívnu zodpovednosť za konanie svojich orgánov, ktorými zasahujú do základných práv jednotlivca. V takejto situácii nie je rozhodné, ako orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili pôvodné podozrenie, ale to, či sa ich podozrenie skutočne v trestnom konaní potvrdilo (napr. rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 590/08 zo 17. júna 2008 a sp. zn. IV. ÚS 642/05 z 28. augusta 2007). Je iste právom a povinnosťou štátu zabezpečovať ochranu spoločnosti vyšetrovaním podozrení zo spáchania trestnej činnosti a jednotlivec je povinný v určenom rozsahu znášať obmedzenia z toho vyplývajúce, avšak pokiaľ orgány činné v trestnom konaní dospejú k rozhodnutiu, ktoré sa neskôr ukáže ako nezákonné, ide vo vzťahu k takto stíhanej osobe o postup porušujúci jej základné ľudské práva. Ak má byť jednotlivec povinný podrobiť sa úkonom trestného konania, musí v právnom štáte existovať garancia, že v prípade preukázania, že trestnú činnosť nepáchal, dostane sa mu odškodnenia za všetky úkony, ktorým bol zo strany štátu podrobený (Ústavný súd Českej republiky nález sp. zn. I. ÚS 554/04 z 31. marca 2005).

35. Bolo by v rozpore s princípom dôvery občana v právo, ak by mal byť jednotlivec zbavený nároku na náhradu nemajetkovej ujmy len na základe nevyjasnenej koncepcie rozsahu pojmu škoda v právnom poriadku (obdobne napr. nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 428/05 z 11. októbra 2006) a v jeho norme prijatej v období, keď základnému právu na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátu bol pripisovaný iný obsah, než mu je pripisovaný dnes ústavným poriadkom demokratického štátu. Významným je navyše i to, že sám zákonodarcia neskôr túto koncepciu ozrejmil a pod pojem škoda pre oblasť zodpovednosti štátu za nezákonné rozhodnutie a nesprávny úradný postup zahrnul aj náhradu nemajetkovej ujmy (zákon č. 514/2003 Z.z.). Navyše nemožno akceptovať názor, podľa ktorého treba rozlišovať nezákonnosť uznesenia pre účely náhrady majetkovej a nemajetkovej ujmy (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 7 Cdo 145/2011 z 12. decembra 2012).

36. Každé trestné konanie negatívne ovplyvňuje osobný život trestne stíhaného, na ktorého sa síce do okamihu právoplatnosti meritórneho rozhodnutia prihliada ako na nevinného, ale už samotný fakt trestného stíhania je záťažou pre každého obvineného. Už samotné trestné stíhanie výrazne zasahuje do súkromného a osobného života jednotlivca, do jeho cti a dobrej povesti, a to tým skôr, ak ide o obvinenie nepravdivé, ktoré je potvrdené právoplatným oslobodzujúcim rozsudkom súdu (Ústavný súd Českej republiky nález sp. zn. I. ÚS 554/04 z 31. marca 2005).

37. Ústavný súd už v minulosti opakovane zdôraznil, že v prípade aplikácie právnej normy treba totiž síce prvotne vychádzať z jej doslovného znenia, avšak v prípade rozporu doslovného znenia daného ustanovenia s jeho zmyslom a účelom, o ktorého jednoznačnosti a výlučnosti niet žiadnej pochybnosti, možno uprednostniť výklad a ratio legis pred výkladom jazykovým.

38. Ústavný súd v náleze sp. zn. III. ÚS 754/2016 zo dňa 24.01.2017 vyslovil názor, že vedenie trestného stíhania na základe nezákonného uznesenia o jeho začatí bez ohľadu na to, či bolo vydané za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb. alebo za účinnosti zákona č. 514/2003 Z. z., odôvodňuje s ohľadom najmä na čl. 46 ods. 3 ústavy a čl. 36 ods. 3 listiny právo na náhradu nemajetkovej ujmy takto stíhanej osoby, pokiaľ jej táto vznikla v príčinnej súvislosti s vedením trestného stíhania.

39. Pokiaľ žalovaná odmietala aplikáciu vyššie citovaného právneho názoru Ústavného súdu SR a na podporu svojho názoru poukazovala na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Cdo 37/2012 z 31. júla 2012, odvolací súd zastáva názor, že ani dôvody tohto rozhodnutia na tomto závere nemôžu nič zmeniť.

40. Najvyšší súd v odôvodnení tohto rozhodnutia uviedol: „(...) čl. 5 ods. 5 Dohovoru umožňuje odškodnenie obetí zatknutia alebo zadržania v rozpore so svojimi skoršími ustanoveniami (len) za nezákonné zatknutie alebo zadržanie (väzbu), a nie za ich celé trestné stíhanie; zastavenie trestného stíhania alebo oslobodenie spod obžaloby je podľa predpokladov odškodnenia ustanovených podľa § 5 zákona č. 58/1969 Zb. (len) podmienkou vzniku nároku na odškodnenie. Vzhľadom na uvedené, pri určení rozsahu odškodnenia podľa predpisov použitých súdmi je možné prihliadnuť len na okolnosti prípadu v súvislosti s rozhodnutím o väzbe, nie aj v súvislosti s celým trestným stíhaním (zastavenie ktorého alebo oslobodenie spod obžaloby je len podmienkou vzniku práva na odškodnenie).“

41. Ako je z citovaného rozhodnutia najvyššieho súdu zrejmé, názor, na ktorý poukazuje žalovaná, sa vzťahuje na otázku odškodňovania väzby a potrebu aplikovania čl. 5 dohovoru pri jej odškodňovaní. Ani z tohto rozhodnutia najvyššieho súdu však nevyplýva právny názor, že na základe aplikácie iných ustanovení nášho ústavného poriadku by bolo priznanie náhrady nemajetkovej ujmy za vedenie trestného stíhania poškodenému vylúčené. Ako už v tejto súvislosti ústavný súd uviedol, takýmto ustanovením umožňujúcim priznanie náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej vedením trestného stíhania je (aj vo vzťahu k prípadom posudzovaným podľa zákona č. 59/1968 Zb.) je ustanovenie čl. 46 ods. 3 ústavy, resp. čl. 36 ods. 3 listiny.

42. Odvolací súd preto konštatuje, že súd prvej inštancie spornú otázku správne právne posúdil, ak v súlade s výkladom ústavného súdu obsiahnutým v náleze sp. zn. III. ÚS 754/2016 zo dňa 24.01.2017 uzavrel, že priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za vedenie trestného stíhania, ktoré sa právoplatne skončilo inak než odsúdením (a to aj v prípade, ak nebolo realizované väzobne), je ústavne akceptovateľným a ústavou predpokladaným spôsobom poskytnutia satisfakcie takto stíhanej osobe, a to aj v prípade, ak bolo trestné stíhanie začaté už za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb. (t. j. pred 1. júlom 2004).

43. Čo sa týka samotnej výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, odvolací súd najprv považuje za potrebné konštatovať, že samotná právna úprava zákona č. 58/1969 Zb. výslovne nestanovuje kritériá na určenie výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. V súčasnosti tieto kritériá (nie taxatívne) určuje § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z., ktorý sa stal súčasťou právneho poriadku s účinnosťou od 1. januára 2009. Podľa dnes účinného znenia tohto ustanovenia sa výška nemajetkovej ujmy v peniazoch určuje s prihliadnutím na osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje; závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo; závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote a závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení. S účinnosťou od 1. januára 2013 bolo zákonom č. 412/2012 Z.

z., ktorým sa mení zákon č. 513/2003 Z. z., doplnené ustanovenie § 17 ods. 4, limitujúce hornú hranicu výšky náhrady nemajetkovej ujmy, podľa ktorého výška náhrady nemajetkovej ujmy nemôže byť vyššia ako výška náhrady poskytovaná osobám poškodeným násilnými trestnými činmi podľa osobitného predpisu, ktorým je zákon č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi v znení neskorších predpisov.

44. Vzhľadom na to, že kritériá ustanovené v § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. ako aj, že limitáciu výšky náhrady nemajetkovej ujmy nemožno aplikovať na predmetný prípad, t.j. na prípady, keď (nezákonné) uznesenie o začatí trestného stíhania bolo vydané pred dňom nadobudnutia ich účinnosti (t. j. vo vzťahu k § 17 ods. 3 pred 1. januárom 2009 a vo vzťahu k § 17 ods. 4 pred 1. januárom 2013), súd prvej inštancie týmito kritériami vlastne viazaný nebol. Bolo preto vecou súdu prvej inštancie, aby z právneho poriadku vyvodil kritériá, podľa ktorých v danom prípade posúdi výšku náhrady nemajetkovej ujmy. Súd prvej inštancie takto postupoval a vymedzil kritériá, ktorých naplnenie skúmal na základe výsledkov vykonaného dokazovania. Zatiaľ čo vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy za väzbu súdna prax vytvorila postupne stabilizujúce sa kritériá určenia jej výšky (povaha trestnej veci, dĺžka a časové okolnosti väzby, preukázaný dopad väzby do osobnostnej sféry poškodeného a širšie okolnosti, za ktorých k vzniku nemajetkovej ujmy došlo, korigované všeobecnými princípmi spravodlivosti), vo vzťahu k rozhodovaniu o výške náhrady nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie, pokiaľ bolo začaté za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb., takéto kritériá zatiaľ stabilizované súdnou praxou neboli.

45. Podľa názoru odvolacieho súdu v týchto prípadoch je potrebné zohľadniť medzi takýmito kritériami jednak povahu trestnej veci, dĺžku trestného stíhania a predovšetkým dopady trestného stíhania do osobnostnej sféry poškodenej osoby (následky v osobnostnej sfére poškodeného), ako aj okolnosti, za ktorých k nemajetkovej ujme došlo. Za pomoci týchto kritérií ustálená výška náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch musí súčasne zodpovedať všeobecne zdieľanej predstave spravodlivosti a slušnosti (obdobne rozsudok veľkého senátu Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30 Cdo 2813/2011 z 27. júna 2012). Inak povedané, určenie výšky nemajetkovej ujmy má byť vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu v súlade s požiadavkou spravodlivosti.

46. Ako je zrejmé z napadnutého rozsudku, súd prvej inštancie pri rozhodovaní o výške náhrady za nemajetkovú ujmu prihliadol na viaceré vyššie spomínané kritériá a okolnosti. Prihliadol na povahu trestnej veci (trestný čin podvodu v spojení s trestným činom zneužitia právomoci verejného činiteľa), na dĺžku trestného stíhania (9 rokov) a predovšetkým na dopady trestného stíhania do osobnostnej sféry žalobkyne, konkrétne v jej pracovnom živote konštatovaním bezprostrednej súvislosti povahy trestnej veci s výkonom profesie žalobkyne a jej vplyvom na jej ďalšiu pracovnú činnosť (zásadné narušenie vzťahov na pracovisku, znemožnenie jej ďalšieho pracovného postupu a napokon ukončenie pracovného pomeru na žiadosť žalobkyne), ďalej v jej súkromnom živote (znášanie negatívnych reakcií z blízkeho i vzdialenejšieho okruhu známych formou ohovárania, vyhýbania sa, ukončenie kontaktov so žalobkyňou), prejavujúce sa v zmene v pôvodne aktívnom prístupe v spoločenskom a kultúrnom živote, v zmene osobnosti žalobkyne (uzavretie sa do seba, strata dôvery) a v neposlednom rade v jej psychickom stave (od 23.3.2004 až doposiaľ je v kontinuálnej liečbe s diagnózou - zmiešaná úzkostne depresívna porucha). Súd prvej inštancie zároveň prihliadol aj na osobu žalobkyne, ktorá bola vystavená trestnému stíhaniu v podstatnej časti svojho produktívneho veku (žalobkyňa mala 43 rokov, keď bolo voči nej vznesené obvinenie a 52 rokov, keď nadobudol právoplatnosť oslobodzujúci rozsudok) a zároveň sa sama starala o dve maloleté deti.

47. Čo sa týka námietky žalovanej, že súd pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy (nesprávne) prihliadal na medializáciu trestnej veci žalobkyne, pričom poukazovala na osobitné konanie o ochranu osobnosti, iniciované žalobkyňou a teda, na možnosť duplicitne priznanej náhrady nemajetkovej ujmy na základe tých istých skutkových okolností, ako aj na to, že štát nemožno stotožňovať s masovokomunikačnými prostriedkami, ktoré majú samostatnú právnu subjektivitu a nesú vlastnú zodpovednosť za prípadné zásahy do osobnostných práv, odvolací súd uvádza:

48. Ako už bolo uvedené vyššie, trestné stíhanie samo osebe, teda aj bez medializácie, výrazne zasahuje do súkromného a osobného života jednotlivca, do jeho cti a dobrej povesti. Ak súd prvej inštancie poukazoval na medializáciu prípadu, tak iba v súvislosti s vplyvom tejto medializácie na reakcie a hodnotenia ľudí z bezprostredného aj širšieho okolia na osobu žalobkyne. Medializácia prípadu teda len dokresľuje intenzitu a rozsah dopadu trestného stíhania žalobkyne do jej osobnostnej sféry a pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy je tento faktor významným najmä z pohľadu verifikácie rozsahu reakcií okolia na osobu žalobkyne v jej súkromnom i pracovnom živote. Je však

nepochybné, že k medializácii by nedošlo, nebyť začatia trestného stíhania, ktoré sa v súvislosti s oslobodzujúcim rozsudkom ukázalo byť nezákonným. Samozrejme, tento názor nevedie k záveru, že štát nesie zodpovednosť za medializáciu prípadu v zmysle zákona č.58/1969 Zb. resp. zákona č.514/2003 Z.z.

49. Spravodajstvo o uskutočnenej závažnej trestnej činnosti a o s tým súvisiacej činnosti orgánov činných v trestnom konaní, je prinášaním informácií o otázkach verejného záujmu, a teda realizáciou slobody prejavu a práva na informácie podľa čl. 26 Ústavy SR a čl. 10 Dohovoru. Spôsob, akým je toto spravodajstvo realizované, potom môže ale nemusí viesť k stretu resp. porušeniu ústavou zaručeného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena (čl. 19 Ústavy SR). Kolízia týchto ústavných práv sa realizuje práve napríklad pri aplikácii § 11 a nasl. Obč. zákonníka v súvislosti s uplatňovaním občianskoprávnej ochrany osobnosti, kedy súd nevyhnutne musí skúmať mieru (intenzitu) tvrdeného porušenia základného práva na ochranu osobnosti, a to práve v kontexte so slobodou prejavu. K porušeniu práva na ochranu osobnosti môže dôjsť slovom, písmom, obrazom i akýmkoľvek iným konaním difamujúcej (zneucľujúcej, znevažujúcej, dehonestujúcej, diskreditačnej) povahy. Ak k takémuto porušeniu malo dôjsť slovom, treba pri skúmaní primeranosti konkrétneho výroku v prvom rade odlišiť, či sa jedná o skutkové tvrdenie alebo hodnotiaci úsudok (kritiku), pretože podmienky kladené na prípustnosť každej z týchto kategórií sa líšia.

50. Pokiaľ teda žalobkyňa podala osobitnú žalobu na ochranu osobnosti proti médiám, ktoré zverejnili trestné stíhanie a mala za to, že tak učinili v rozpore s tlačovým zákonom alebo že pri medializácii použili nepravdivé a pravdu skresľujúce skutočnosti, čo by zakladalo jej nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, potom len realizovala svoje základné ústavné práva.

51. Odvolací súd pritom zdôrazňuje, že v žiadnom prípade nejde o duplicitu. Rozdielne sú zodpovednostné subjekty, ako aj právne posúdenie zodpovednosti a teda, rozdielne sú aj základné predpoklady pre záver o zodpovednosti či už za škodu alebo za zásah do práva na ochranu osobnosti a to predovšetkým z hľadiska skutkovej podstaty protiprávneho úkonu. V prípade žaloby podanej proti médiám je zodpovednostným subjektom iný subjekt ako štát (médiá). Iné sú aj okolnosti, zakladajúce skutkovú podstatu protiprávneho úkonu, t.j. zásahu do práva na ochranu osobnosti. Kým v prípade zodpovednosti štátu podľa zákona č.58/1969 Zb. resp. zákona č.514/2003 Z.z. je to nezákonné rozhodnutie alebo nesprávny úradný postup orgánov štátu, v prípade medializácie ide o slovom, písmom, obrazom i akýmkoľvek iným konaním vyjadrené skutkové okolnosti alebo hodnotiace úsudky difamujúcej povahy.

52. V súvislosti s vyššie uvedeným preto neobstojí ani námietka žalovanej, že súd prvej inštancie neposúdil, či totožné svedecké výpovede neboli použité aj v konaní o ochranu osobnosti, vedenom na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 8C 28/2012 a z tohto dôvodu ich nevyhodnotil z hľadiska dôveryhodnosti resp. účelovosti, resp. že pre riadne zistenie skutkového stavu a správne posúdenie veci bolo potrebné, aby sa súd oboznámil aj s obsahom výpovedí svedkov v tomto konaní. Len tá skutočnosť, že svedkovia boli vypočutí v oboch konaniach, sama osebe nemôže mať vplyv na dôveryhodnosť obsahu svedeckých výpovedí.

53. Nedôvodná je aj námietka žalovanej, že súd nezohľadnil, že ku skončeniu pracovného pomeru došlo na základe vlastného rozhodnutia žalobkyne zo dňa 1.11.2009, ku ktorému došlo až po tom, ako bola žalobkyňa spod obžaloby oslobodená (dňa 27.05.2009). Námietka žalovanej zrejme vychádza z predpokladu, že pokiaľ takéto rozhodnutie (ukončiť pracovný pomer) učinila sama žalobkyňa (a nie zamestnávateľ), nie je možné hodnotiť ho ako dôkaz o negatívnom dopade do osobnostnej (pracovnej) sféry žalobkyne. S uvedeným sa odvolací súd nestotožňuje a je toho názoru, že práve naopak, aj tento akt môže svedčiť pre záver, že žalobkyňa napriek oslobodzujúcemu rozsudku už nedokázala zvládnuť atmosféru a tlak, ktorý pociťovala na pracovisku počas dlhodobého trestného stíhania. Už vôbec neobstojí námietka žalovanej, že žalobkyňa nepreukázala tvrdenia ohľadom následkov v zdravotnej sfére práve v súvislosti s vedením trestného stíhania. Ako vyplynulo z predloženého lekárskeho potvrdenia, žalobkyňa je od 23.3.2004 až doposiaľ v kontinuálnej liečbe s diagnózou - zmiešaná úzkostne depresívna porucha.

54. Odvolací súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že zo samotnej povahy nemajetkovej ujmy, ktorá je daná vnútornými prežitkami človeka plynie, že vznik nemajetkovej ujmy je len ťažko preukázateľný.

Spravidla sa preto vyvodí vtedy, ak by akákoľvek osoba v rovnakom postavení mohla výkon verejnej moci (alebo jeho absenciu) a jeho následky vnímať úporne. Vznik nemajetkovej ujmy spravidla nie je možné preukazovať, pretože ide o stav mysle poškodenej osoby. V konaní sa teda obvykle iba zisťuje, či sú dané objektívne dôvody na to, aby sa konkrétna osoba mohla cítiť poškodenou. Inými slovami, treba zvážiť, či vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu by sa aj iná osoba v obdobnom postavení mohla cítiť dotknutou v zložkách tvoriacich vo svojom súhrne nemajetkovú sféru jednotlivca.

55. Odvolací súd sa nestotožňuje s názorom žalovanej, že súd prvej inštancie neuviedol, akými úvahami dospel k záveru o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy práve vo výške 50.000,- eur. Žalovaná namietala nedostatočnosť odôvodnenia rozsudku v tejto časti najmä v tom, že nedošlo k porovnaniu odôvodnenia výšky uplatnenej náhrady s odškodneniami v iných obdobných veciach, resp. že príklady, použité súdom prvej inštancie, sú na komparáciu s posudzovanou vecou nevhodné.

56. Odvolací súd má za to, že súd prvej inštancie v napadnutom rozhodnutí vyčerpávajúco zhrnul všetky výsledky dokazovania vykonaného za účelom zistenia existencie a rozsahu utrpenej nemajetkovej ujmy a konštatoval, že daný rozsah je adekvátny priznanej výške nemajetkovej ujmy. Jeho rozhodnutie tak nie je v rozpore s náležitosťami odôvodnenia stanovenými v CSP a namietaný nedostatok odôvodnenia rozsudku tak nezakladá odňatie možnosti účastníkovi konať pred súdom, ktorým sa rozumie taký závadný postup súdu priečiaci sa zákonu alebo inému všeobecne záväznému právnomu predpisu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných práv účastníka súdneho konania. Súd nemusí dať v odôvodnení svojho rozhodnutia odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkmi konania a nie je závadným postup súdu, ak v odôvodnení rozhodnutia neuvedie, ktoré právne normy či ustálené výsledky súdnej praxe nepoužil. Odôvodnenie rozhodnutia, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces.

57. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia nenesie znaky ľubovôle. Súd prvej inštancie uviedol, že priznanú náhradu nemajetkovej ujmy považuje za primeranú s poukazom na dokazovaním zistený rozsah a intenzitu utrpenej nemajetkovej ujmy žalobkyne, pričom poukázal na jednotlivé (vyššie uvedené) kritériá a okolnosti, na ktoré pri rozhodovaní prihliadol. Odvolací súd konštatuje, že aj za situácie, že by súd prvej inštancie neporovnával výšku priznanej náhrady s inými odškodneniami v obdobných prípadoch, nemožno túto skutočnosť automaticky považovať za nedostatok odôvodnenia jeho rozhodnutia. Rozhodujúce je, že priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch neporušuje princíp primeranosti, zohľadňuje osobitosť daného prípadu, nevytvára priestor na obohatenie sa žalobkyne, ale znamená pre ňu spravodlivé zadosťučinenie vzhľadom na intenzitu ujmy, danej dĺžkou trvania zásahu v oblasti profesijnej, rodinnej a spoločenskej s prihliadnutím na osobu žalobkyne, jej doterajší život a okolnosti, za ktorých k nej došlo.

58. Všeobecné súdy disponujú pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za vedenie trestného stíhania (obzvlášť v prípadoch, ak nezákonné rozhodnutie bolo vydané ešte za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb.) širokou mierou uváženia a ich úvahy nemožno limitovať mechanickým porovnávaním odškodňovania iných prípadov upravených v iných právnych normách. Je to tak jednak preto, že vždy v týchto prípadoch je nevyhnutné vychádzať z osobitných okolností vecí, a jednak preto, že v prípade mechanického prenášania limitov právnej úpravy iných prípadov odškodnenia by to muselo znamenať predchádzajúce posúdenie tam stanovenej výšky odškodnenia z hľadiska spoločenskej spravodlivosti (nemožno limitovať výšku náhrady nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie porovnávaním odškodňovania bolesti či obetí trestných činov, pokiaľ všeobecnému súdu nepatrí právomoc posúdiť takúto zákonnú úpravu z hľadiska spoločenskej spravodlivosti). Významným je však i to, že z hľadiska ústavnoprávneho je zodpovednosť štátu v týchto prípadoch konštruovaná ako objektívna absolútna zodpovednosť absolútna (štát sa jej nemôže zbaviť).

59. Tieto závery sú osobitne významné pre prípady rozhodovania o výške náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom (orgánov) štátu, ktorý na druhej strane sám ako zákonodarca formuluje kritériá stanovenia ich výšky, a dokonca v dnes účinnom znení právnej úpravy stanovil zákonom ich hornú hranicu. Z tohto dôvodu musí byť poskytnutý všeobecným súdom ako osobitnej a nezávislej zložke štátnej moci široký autonómny priestor na realizáciu voľnej úvahy.

60. Pokiaľ majú potom závery takejto úvahy striktnú oporu vo vykonanom dokazovaní a úvaha všeobecného súdu je vyjadrená v podobe dostatočne, logicky a zrozumiteľne odôvodneného rozhodnutia, takýmto postupom môže dôjsť k nastoleniu spravodlivej rovnováhy medzi štátom ako škodcom a na druhej strane fyzickou osobou poškodenou jeho konaním na základných právach.

61. Ak má každý právo na náhradu škody spôsobenej mu nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu zaručené v čl. 46 ods. 3 Ústavy SR, potom toto právo nie je možné v konkrétnom prípade zákonom obmedziť, či celkom vylúčiť. Opačný prístup by nerešpektoval princíp minimalizácie zásahov do základných práv v podobe ich prípadného obmedzenia a princíp maximalizácie zachovania obsahovej podstaty základného práva (obdobne napr. nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 165/02 z 19. decembra 2002, obdobne nález sp. zn. II. ÚS 136/02 zo 17. júla 2002, resp. nález sp. zn. II. ÚS 42/01 zo 17. júla 2002 alebo nález sp. zn. III. ÚS 165/02 z 19. decembra 2002). Z rovnakých dôvodov nie je ústavne prípustné vyžadovať aplikáciu takejto limitácie od všeobecných súdov „skrytým“ aplikovaním hraníc stanovených inými právnymi predpismi vo veci žalobkyne.

62. Odvolací súd je toho názoru, že stanoviť presnou sumou výšku náhrady nemajetkovej ujmy za deň či mesiac vedenia trestného stíhania vopred pre všetky prípady nie je možné, pretože primeranosť výšky náhrady nemajetkovej ujmy musí zohľadňovať vždy osobitné okolnosti prípadu, ktorých rozmanitosť nemožno vopred postihnúť. Rovnako tak nie je možné ani mechanicky prevziať závery rozhodovacej praxe súdov iných štátov či Európskeho súdu pre ľudské práva, a to najmä s ohľadom na odlišnosť životnej úrovne v jednotlivých štátoch, ktorá rovnako tak musí byť zohľadnená, pokiaľ priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy má zodpovedať predstavám spravodlivosti a slušnosti v danom čase a na danom mieste.

63. Ani to však neznamená, že takúto rozhodovaciu prax týchto orgánov by nebolo na mieste nezohľadniť. V tomto smere odvolací súd poukazuje na nález Ústavného súdu SR III. ÚS 754/2016-42 zo dňa 24.1.2017, ktorý odkazuje na rozhodovaciu prax všeobecných súdov v Českej republike (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30 Cdo 2357/2010 z 11. januára 2012, uverejnený v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu Českej republiky, zošit č. 4/2012, pod R 52/2012, s. 327 a nasl., ako aj v ňom uvedenú širokú komparáciu rozhodovacej praxe Európskeho súdu pre ľudské práva a súdov iných európskych štátov). Vo svetle tohto nálezu potom odškodnenie nemajetkovej ujmy žalobkyne, u ktorej trestné stíhanie trvalo 9 rokov, t.j. 108 mesiacov, vo výške 50.000,- eur, t.j. sumou 463,- eur za mesiac trvania trestného stíhania, nemožno považovať za neadekvátne.

64. Vyššie uvedené závery sa obdobne vzťahujú aj k odvolacej námietke žalobkyne, ktorá naopak, priznanú náhradu nemajetkovej ujmy pokladala za neprimerane nízku. Aj odvolací súd po zohľadnení povahy trestnej veci, dĺžky trestného stíhania, preukázaných dopadov trestného stíhania do osobnostnej sféry žalobkyne a okolností, za ktorých k nemajetkovej ujme došlo, považuje priznanú náhradu nemajetkovej ujmy nielen za primeranú, ale aj zodpovedajúcu všeobecnej predstave spravodlivosti a slušnosti. Preto považuje za vylúčené, že by došlo s ohľadom na výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy k porušeniu základného práva sporových strán na súdnu ochranu a spravodlivý proces, keďže nezistil, že by súd prvej inštancie aplikoval ustanovenia práva spôsobom, ktorý by poprel ich základný účel a zmysel.

65. Zhrnúc vyššie uvedené odvolací súd postupom podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým zaviazal žalovanú na zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy žalobkyne vo výške 50.000,- eur (okrem paričnej lehoty, t.j. lehoty na plnenie), ako aj vo výroku, ktorým bola žaloba v prevyšujúcom rozsahu (50.000,- eur) zamietnutá.

66. Čo sa týka paričnej lehoty, t.j. lehoty na plnenie, odvolací súd vyhovel návrhu žalovanej, aby bola zaviazaná na zaplatenie peňažného plnenia v lehote 30 dní od právoplatnosti rozsudku.

67. Podľa ust. § 232 ods. 2 CSP, ak súd uložil v rozsudku povinnosť plniť, rozsudok je vykonateľný márnym uplynutím lehoty na plnenie, ak nie je ustanovené inak.

68. Podľa ust. § 232 ods. 3 CSP, lehota na plnenie je tri dni a plynie od právoplatnosti rozsudku. Súd môže v odôvodnených prípadoch určiť dlhšiu lehotu.

69. Z vyššie citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že ak súd uložil v rozsudku povinnosť plniť, rozsudok je vykonateľný márnym uplynutím lehoty na plnenie, ak nie je ustanovené inak. Lehota na

plnenie je tri dni, pričom plynie od právoplatnosti rozsudku. Lehota na plnenie (tzv. paričná lehota) môže byť rozhodnutím súdu predĺžená, ak to odôvodňujú konkrétne okolnosti prípadu.

70. V danom prípade odvolací súd vyhodnotil okolnosti, uvedené žalovanou, spočívajúce jednak v časovej náročnosti administratívnych úkonov, spojených s úhradou úhrady (finančná kontrola, predpísaný schvaľovací proces) a jednak vo výške priznaného plnenia, prihliadnuc na navrhnutý primeraný rozsah predĺženia lehoty na plnenie, za akceptovateľné. Vzhľadom na uvedené odvolací súd podľa ust. 388 CSP zmenil rozsudok vo výroku č. I. o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobkyni sumu 50.000,- eur v časti lehoty na plnenie tak, že žalovanú zaviazal zaplatiť uvedené peňažné plnenie v lehote 30 dní od právoplatnosti rozsudku.

71. Čo sa týka výroku, ktorým súd prvej inštancie zaviazal žalovanú na zaplatenie sumy vo výške 4.193,25 eur titulom náhrady škody, vzniknutej zaplatením trov obhajoby, odvolací súd konštatuje, že odvolanie žalovanej v tejto časti je dôvodné.

72. Z obsahu spisu a odôvodnenia rozsudku je zrejmé, že súd prvej inštancie priznal žalobkyni náhradu škody v uvedenej výške, vychádzajúc len zo žalobkyňou predloženého dôkazu - príjmového pokladničného dokladu, preukazujúceho, že žalobkyňa uvedenú sumu zaplatila svojmu obhajcovi titulom trov obhajoby, vyúčtovaných jej faktúrou č. XXXXXXXX. Súd prvej inštancie uvedenú sumu pokladal za skutočnú škodu, pričom nepovažoval za potrebné skúmať správnosť vyúčtovania trov obhajoby. S týmto názorom sa odvolací súd nestotožňuje.

73. Podľa § 1 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. štát zodpovedá za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, ktoré v občianskom súdnom konaní a v konaní pred štátnym notárstvom, v správnom konaní, ako aj v konaní pred miestnym ľudovým súdom, a ďalej v trestnom konaní, pokiaľ nejde o rozhodnutie o väzbe alebo treste, vydal štátny orgán alebo orgán štátnej organizácie (ďalej len "štátny orgán"). Štát zodpovedá taktiež za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím orgánu spoločenskej organizácie vydaným pri plnení úloh štátneho orgánu, ktoré na túto organizáciu prešli; podľa odseku 2 zodpovednosti podľa odseku 1 sa nemožno zbaviť.

74. Podľa § 20 zákona č. 58/1969 Zb., pokiaľ nie je ustanovené inak, spravujú sa právne vzťahy upravené v tomto zákone Občianskym zákonníkom.

75. Podľa § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka, uhrádza sa skutočná škoda a to, čo poškodenému ušlo (ušlý zisk).

76. Podľa § 442 ods. 3 Občianskeho zákonníka, škoda sa uhrádza v peniazoch; ak však o to poškodený požiada a ak je to možné a účelné, uhrádza sa škoda uvedením do predošlého stavu.

77. Zákon č. 58/1969 Zb. nepodáva definíciu pojmu škody, neupravuje rozsah jej náhrady a ani spoluzavinenie poškodeného a preto v súlade s ustanovením § 20 citovaného zákona treba na právne vzťahy v tomto smere aplikovať príslušné ustanovenia všeobecnej úpravy obsiahnuté v Občianskom zákonníka (§ 442 a § 441), v zmysle ktorých sa uhrádza skutočná škoda a to, čo poškodenému ušlo. Škodou sa rozumie ujma, ktorá nastala v majetkovej sfére poškodeného spočívajúca v zmenšení jeho majetku a je objektívne vyjadrená peniazmi a napravitelná poskytnutím peňažného plnenia.

78. V zmysle ustálenej judikatúry prijatej pred účinnosťou zákona č. 514/2003 Z.z., t.j. pred 1. júlom 2004 platí, že právo na náhradu škody spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia má pri splnení ďalších zákonných predpokladov podľa ustanovenia § 1 až § 4 zákona č. 58/1969 Zb. zásadne aj ten, kto bol spod obžaloby oslobodený, pričom do tohto nároku možno pojať aj náklady vynaložené obvineným na trovy obhajoby, a to bez zreteľa na to, či mu bol obhajca ustanovený alebo si ho zvolil sám.

79. Judikatúra je ustálená aj v otázke rozsahu náhrady škody, s tým, že treba primerane použiť všeobecné zásady charakteristické pre právnu úpravu týkajúcu sa trov konania (napriek tomu, že trovy konania upravujú procesné predpisy povahy verejnoprávnej a právna úprava zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu má základ v hmotnoprávnej úprave súkromnej povahy). Ide predovšetkým o zásadu, podľa ktorej každý účastník platí trovy konania, ktoré vznikajú jemu osobne a

trovy svojho zástupcu. Táto zásada sa v trestnom konaní prejavuje v tom, že obvinený znáša vlastné trovy a výdavky spojené so zvolením obhajcu, včítane odmeny dohodnutej medzi ním a advokátom (§ 553 ods. 1 Trestného poriadku). V súvislosti s náhradou trov konania ide o zásadu, že sa priznáva len náhrada trov potrebných na účelne uplatňovanie alebo bránenie práva.

80. Z uvedeného pravidla vyplýva, že sa uhrádzajú len účelne, či dôvodne vynaložené náklady v konaní a teda nie všetky náklady, ktoré účastník v konaní vynaložil; pritom záleží na účastníkovi samotnom, aké finančné prostriedky na svoju obranu v súdnom konaní vynaloží. V súvislosti s odmenou za zastupovanie advokátom platí, že aj v prípade, ak sa klient s advokátom dohodne na zmluvnej odmene, pri určení nákladov konania, ktorých náhrada sa priznáva proti inej fyzickej či právnickej osobe, sa výška odmeny advokáta určí podľa ustanovení vyhlášky o tarifnej odmene (§ 22 ods. 1 vyhlášky č. 240/1990 Zb. a vyhlášky č. 163/2002 Z.z., obdobne § 18 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z.z.).

81. V súlade s uvedenými zásadami niet dôvodu, aby štát uhradil poškodenému v tomto špecifickom prípade náhrady škody všetky náklady, ktoré vynaložil v trestnom konaní na svoju obhajobu. Obsah základného práva obvineného na právnu pomoc pri obhajobe v trestnom konaní spočívajúci v možnosti zvoliť si obhajcu, nemôže byť z hľadiska rozsahu nároku na náhradu škody proti štátu neobmedzený. Bolo by popretím základných predpokladov pre náhradu škody, aby štát hradil aj náklady spojené so zastúpením, ktoré boli poškodeným vynaložené bezúčelne. Treba preto uplatniť obmedzenie v tom zmysle, že pre účely náhrady škody sa musí jednať o náklady na obhajobu vynaložené účelne. Prijatý záver však žiadnym spôsobom neobmedzuje právo obvineného zvoliť si pre svoju obhajobu v trestnom konaní obhajcu, ale sa iba limituje právo poškodeného na náhradu účelne vynaložených nákladov v konaní. Túto požiadavku treba považovať za legitímnu, lebo niet dôvodu pre to, aby ktokoľvek hradil náklady na odstránenie vadného stavu (v tomto prípade zrušenie nezákonného rozhodnutia), ktoré neboli vynaložené dôvodne.

82. Účelnosť vynaložených nákladov na trovy obhajoby znamená aj to, že štát nie je povinný znášať náklady v podobe neprimerane dohodnutých zmluvných odmien medzi advokátom a poškodeným, ktoré niekoľko násobne prevyšujú odmenu mimozmluvnú (tak je tomu aj v predmetnej veci). Východiskom, čo treba považovať za účelne vynaložené náklady na trovy obhajoby, môže byť už zmienené pravidlo, podľa ktorého pri určení nákladov konania, ktorých náhrada sa priznáva proti inej fyzickej či právnickej osobe, sa výška odmeny advokáta určí podľa ustanovení vyhlášky o tarifnej odmene. Niet dôvodu, aby sa toto pravidlo neuplatnilo aj pri určení rozsahu náhrady škody spočívajúcej v trovách obhajoby, ktorá náhrada sa priznáva proti štátu, keďže jeho použitím sa objektívne vyjadruje odmena za zastupovanie, ak zástupcom je advokát. Tarifná odmena advokáta za zastupovanie klienta v trestnom konaní sa totiž stanovuje podľa toho, či ide o obhajobu v trestnom konaní alebo o zastupovanie v konaní o priestupkoch, a podľa počtu úkonov právnej pomoci (služby) odstupňovaných podľa hornej hranice trestnej sadzby. Ide o kritériá, ktoré sú jasne určené, ktoré sú merateľné a predvídateľné. Určenie rozsahu náhrady škody podľa uvedených kritérií nepochybne prispieva aj k právnej istote účastníkov tohto právneho vzťahu.

83. Pre účely náhrady škody treba preto za účelne vynaložené náklady poškodeným na zaplatenie odmeny advokátovi na obhajobu považovať náklady v rozsahu tarifnej odmeny advokáta určenej osobitným právnym predpisom účinným v čase robenia úkonov.

84. Z priebehu konania je zrejmé, že žalovaná namietala správnosť vyúčtovania trov obhajoby a v tomto smere navrhovala, aby súd vykonal dokazovanie pripojením trestného spisu a skúmal, či jednotlivé úkony právnej služby zahrnuté do vyúčtovania, boli skutočne realizované, či boli realizované v tvrdenom časovom rozsahu, či bola správne určená výška odmeny za jednotlivé úkony, a či boli úkony vykonané účelne. Pokiaľ v nadväznosti na vyššie uvedené súd prvej inštancie nevyhovел návrhu na vykonanie tohto dôkazu, dospel k skutkovým zisteniam v rozsahu nedostatočnom pre úplné zistenie skutkového stavu a preto zo zisteného skutkového stavu nevyvodil správny právny záver.

85. Vyššie uvedené pochybenia v zisťovaní skutkového stavu mali za následok vecne nesprávne rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutom výroku pod č. I, vrátane súvisiaceho výroku o náhrade trov konania pod č. III. Odvolací súd preto rozsudok v napadnutom rozsahu zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie postupom podľa ust. § 389 ods. 1 písm. b) a § 391 ods. 1 CSP.

86. Úlohou súdu prvej inštancie po vrátení veci bude opätovne vec prejednať, pričom pre tento účel bude potrebné vykonať dokazovanie oboznámením obsahu trestného spisu vo veci trestného stíhania žalobkyne a v kontexte s právnym názorom odvolacieho súdu zistiť, či jednotlivé úkony obhajoby, vyúčtované žalobkyni jej obhajcom, boli vynaložené účelne, či boli skutočne realizované a či je výška vyúčtovanej tarifnej odmeny v súlade s právnou úpravou, platnou v čase ich realizácie. Súd prvej inštancie je pri tom viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§391 ods. 2 CSP).

87. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie aj o doterajších trovách konania, vrátane trov odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

88. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 posledná veta CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie **n i e j e** prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1,2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).